Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

16 октомври 2019 година*

„Преюдициално запитване — Данъчни въпроси — Обща система на данъка върху добавената стойност (ДДС) — Директива 2006/112/ЕО — Член 132, параграф 1, буква а) — Освобождавания за някои дейности от обществен интерес — Обществени пощенски служби — Директива 97/67/ЕО — Доставчик на универсалната пощенска услуга — Частен оператор, който извършва официално връчване на документи, издадени от съдилища или административни органи“

По съединени дела C-4/18 и C-5/18

с предмет преюдициални запитвания, отправени на основание член 267 ДФЕС от Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд, Германия) с актове от 31 май 2017 г., постъпили в Съда на 3 януари 2018 г., в рамките на производства по дела

Michael Winterhoff, в качеството на синдик на DIREKTexpress Holding AG,

срещу

Finanzamt Ulm (C-4/18),

и

Jochen Eisenbeis, в качеството на синдик на JUREX GmbH,

срещу

Bundeszentralamt für Steuern (C-5/18),

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: E. Regan (докладчик), председател на състава, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič и C. Lycourgos, съдии,

генерален адвокат: H. Saugmandsgaard Øe,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

* Език на производството: немски.

като има предвид становищата, представени:

– за M. Winterhoff, в качеството на синдик на DIREKTexpress Holding AG, и за J. Eisenbeis, в качеството на синдик на JUREX GmbH, от C. Hahn, Steuerberater,

– за германското правителство, от T. Henze и R. Kanitz, в качеството на представители,

– за финландското правителство, от H. Leppo, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, от W. Mölls, L. Lozano Palacios и L. Nicolae, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалните запитвания се отнасят до тълкуването на член 2, точка 13 и член 3, параграф 4 от Директива 97/67/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 1997 година относно общите правила за развитието на вътрешния пазар на пощенските услуги в Общността и за подобряването на качеството на услугата (ОВ L 15, 1998 г., стр. 14; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 3, стр. 12), изменена с Директива 2008/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 февруари 2008 г. (ОВ L 52, 2008 г., стр. 3 и поправка в ОВ L 225, 2015 г., стр. 49) (наричана по-нататък „Директива 97/67“), както и на член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7).

2 Запитванията са отправени в рамките на два спора, първият от които се води между г-н Michael Winterhoff, в качеството му на синдик на DIREKTexpress Holding AG, и Finanzamt Ulm (Данъчна служба Улм, Германия) (дело C-4/18), а вторият — между г-н Jochen Eisenbeis, в качеството му на синдик на JUREX GmbH, и Bundeszentralamt für Steuern (Федерална данъчна служба, Германия) (дело C-5/18), по повод на отказа да се признаят за освободени от данък върху добавената стойност (ДДС) услугите за официално връчване на документи, които тези дружества извършват за съдилища и административни органи.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 97/67

3 Член 2 от Директива 97/67, който е част от глава 1, озаглавена „Цел и приложно поле“, гласи:

„По смисъла на настоящата директива, се прилагат следните дефиниции:

1. пощенски услуги: услуги, които включват събирането, сортирането, пренасянето и доставката на пощенските пратки;

1a. доставчик на пощенски услуги: предприятие, което предоставя една или повече пощенски услуги;

[…]

4. събиране: дейността по събиране на пощенските пратки от доставчика на пощенски услуги;

5. доставка: процесът, който започва от сортирането в центъра за доставка и завършва с доставянето на пощенските пратки на получателите;

6. пощенска пратка: адресирана пратка в окончателната форма, в която тя следва да бъде пренесена от доставчика на пощенски услуги. Освен кореспондентските пратки тези пратки още включват например книги, каталози, вестници, периодични издания и пощенски колети, съдържащи стоки със или без търговска стойност;

[…]

9. препоръчана пратка: услуга, представляваща договорено осигуряване срещу рискове от загубване, кражба или повреда, и предоставяне на подателя, при необходимост по негово искане, доказателство за подаване на пощенската пратка и/или за нейната доставка на получателя;

[…]

13. доставчик на универсална услуга: обществен или частен доставчик на пощенски услуги, който предоставя универсална пощенска услуга или части от нея в държава членка, за чиито идентификационни данни Комисията е нотифицирана в съответствие с член 4;

[…]

17. ползвател: всяко физическо или юридическо лице, което се ползва от предоставянето на пощенска услуга като подател или получател;

[…]“.

4 Глава 2 от тази директива е озаглавена „Универсална услуга“ и включва членове 3—6. Член 3 гласи:

„1. Държавите членки следят за това потребителите да се ползват от правото на универсална услуга, която съответства на непрекъснатото предоставяне на пощенски услуги с определено качество, във всички места на територията им, на цени, достъпни за всички потребители.

[…]

4. Всяка държава членка приема необходимите мерки, за да гарантира, че универсалната услуга включва поне следните улеснения:

– събирането, сортирането, транспортирането и доставката на пощенски пратки до 2 кг,

– събирането, сортирането, транспортирането и доставката на пощенски колети до 10 кг,

– услуги относно препоръчаните пратки и пратките с обявена стойност.

[…]

7. Универсалната услуга, както е определена в настоящия член, обхваща както националните, така и презграничните услуги“.

5 Член 4 от посочената директива гласи:

„1. Всяка държава членка осигурява предоставянето на универсалната услуга да бъде гарантирано и нотифицира Комисията за стъпките, които е предприела за изпълнението на това задължение. Комитетът, посочен в член 21, се информира за установените от държавите членки мерки за осигуряване на универсалната услуга.

2. Държавите членки могат да определят едно или повече предприятия за доставчици на универсалната услуга, така че да се покрие цялата територия на страната. Държавите членки могат да определят различни предприятия за предоставяне на различни елементи от универсалната услуга и/или за обхващане на различни части от националната територия. […]

Държавите членки нотифицират на Комисията идентификационните данни на определения(те) от тях доставчик(ци) на универсална услуга. […]“.

Директива 2006/112

6 Член 131 от Директива 2006/112 е част от дял IX, „Освобождавания“, глава 1, „Общи разпоредби“, и предвижда:

„Освобожданията, предвидени в глави 2—9, се прилагат, без да се засягат други [разпоредби от правото на Съюза] и в съответствие с условията, които държавите членки определят, за да осигурят правилно и ясно прилагане на тези освобождавания, и да предотвратят всякакво възможно отклонение от данъчно облагане, избягване на данъци или злоупотреба“.

7 Член 132 от Директивата е част от същия дял IX, глава 2, „Освобождавания за някои дейности от обществен интерес“, и параграф 1 от него гласи:

„Държавите членки освобождават следните сделки:

а) [услугите] на обществените пощенски служби, различни от пътнически транспорт и далекосъобщителни услуги, и съпътстващата ги доставка на стоки;

[…]“.

Германското право

UStG

8 Съгласно член 4, точка 11b от Umsatzsteuergesetz (Закон за данъка върху оборота, наричан по-нататък „UStG“), в меродавната му за дело C-4/18 редакция, измежду сделките по член 1, параграф 1, точка 1 от този закон освободени от данъка са „доставките на Deutsche Post AG, пряко предназначени за пощенската дейност“.

9 Съгласно член 4, точка 11b от UStG, в меродавната му за дело C-5/18 редакция, а именно редакцията в сила от 1 юли 2010 г., освободени от данъка са следните сделки:

„универсална услуга по член 3, параграф 4 от [Директива 97/67]. За да ползва освобождаването, данъчнозадълженото лице трябва да поеме задължение пред Федералната данъчна служба да извършва във всички части от територията на Федерална република Германия цялата универсална услуга по първо изречение или част от нея, като тази служба му издава удостоверение за това“.

Законът за пощите

10 Член 11 от Postgesetz (Закон за пощите) от 22 декември 1997 г. (BGBl. 1997 I, стр. 3294), в меродавната му за делата в главните производства редакция, е озаглавен „Определение и обхват на универсалната услуга“ и предвижда:

„1. Универсалната услуга е минимална съвкупност от пощенски услуги по смисъла на член 4, точка 1 с определено качество, които се предоставят на достъпна цена във всички части от територията на страната. Универсалната услуга обхваща само лицензионните пощенски услуги и пощенските услуги, които от гледна точка на техниката за пренасяне могат поне отчасти да се извършват чрез лицензионни пощенски услуги. Тя включва само услуги, които по принцип се считат за абсолютно необходими.

2. Федералното правителство определя съдържанието и обхвата на универсалната услуга в съответствие с параграф 1 с подзаконов нормативен акт, който подлежи на одобрение от Бундестага и Бундесрата“.

11 Член 33, параграф 1 от този закон е озаглавен „Задължение за официално връчване“ и гласи:

„Лицензополучател, който предоставя услуги за доставка на кореспонденция, е длъжен да връчва официално документи, независимо от теглото им, съгласно разпоредбите на процесуалните кодекси и на законите, уреждащи връчването в рамките на административни процедури. При изпълнението на това задължение лицензополучателят упражнява властнически правомощия (търговец с делегирани правомощия)“.

12 Член 34 от посочения закон е озаглавен „Такса за официалното връчване“ и гласи:

„Задълженият лицензополучател има право да събира такса. Таксата е възнаграждение за доставката на всички извършвани от лицензополучателя услуги, включително официалното удостоверяване и връщането на удостоверяващите документи на разпоредилия връчването орган. Таксата се определя в съответствие с критериите по член 20, параграфи 1 и 2. Тя подлежи на одобряване от регулаторния орган. […]“.

Наредбата за универсалната пощенска услуга

13 Член 1 от Post-Universaldienstleistungsverordnung (Наредба за универсалната пощенска услуга) от 15 декември 1999 г. (BGBl. 1999 I, стр. 2418), в меродавната ѝ за делата в главните производства редакция, предвижда:

„1. Като универсална услуга се определят следните пощенски услуги:

(1) пренасяне на кореспондентски пратки по смисъла на член 4, точка 2 от Закона за пощите, при условие че теглото им не превишава 2000 грама и размерите им не надхвърлят размерите, определени във Всемирната пощенска конвенция и в съответните правилници към нея;

(2) пренасяне на адресирани колети, при условие че единичното им тегло не превишава 20 килограма и размерите им не надхвърлят размерите, определени във Всемирната пощенска конвенция и в съответните правилници към нея;

(3) пренасяне на вестници и периодични издания по смисъла на член 4, точка 1, буква c) от Закона за пощите. […]

2. Пренасянето на кореспонденция обхваща следните видове пратки:

(1) препоръчана пратка (кореспондентска пратка, която е договорено осигурена срещу рискове от загубване, кражба или повреда и се доставя срещу потвърждение за получаването ѝ);

(2) пратка с обявена стойност (кореспондентска пратка, при която доставчикът отговаря до размера на обявената от подателя стойност на съдържанието ѝ в случай на загуба, кражба или повреда);

(3) пратка с наложен платеж (кореспондентска пратка, която се предава на получателя едва след събирането на определена парична сума);

(4) пратка с експресна доставка (кореспондентска пратка, която се доставя от специален куриер по възможно най-бързия начин след постъпването ѝ в доставящата служба)“.

Граждански процесуален кодекс

14 Член 176, параграф 1 от Zivilprozessordnung (Граждански процесуален кодекс) урежда официалното връчване и предвижда:

„Когато изпълнението на разпореждането за връчване се възлага на пощите, на съдебен служител или на съдебен изпълнител или се отправя искане до друг орган да извърши връчването, служителят на деловодството предава подлежащия на връчване документ в запечатан плик и с готов формуляр на удостоверението за връчване. […]“.

15 Член 182 от този кодекс, който също се отнася до официалното връчване, гласи:

„1. За доказване на връчването […] се изготвя удостоверение върху предвидения за това формуляр. […]

3. Удостоверението за връчване незабавно се връща на деловодството в оригинал или под формата на електронен документ“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

Дело C-4/18

16 Г-н Winterhoff е синдик на дружеството DIREKTexpress Holding по силата на решение на Amtsgericht Ulm (Районен съд Улм, Германия) от 6 юли 2011 г., с което е открито производство по несъстоятелност срещу това дружество. То е холдинговото дружество на група, която предоставя пощенски услуги чрез дъщерни дружества, установени на цялата територия на Германия. През 2008 г. и 2009 г. дейността на групата се състои основно в изпълнение на разпореждания за връчване на документи съгласно германските публичноправни разпоредби, доставки, които то третира като освободени от ДДС.

17 След извършена ревизия за периода от август 2008 г. до май 2009 г. Данъчна служба Улм приема, че доставките във връзка с връчванията се облагат с ДДС.

18 DIREKTexpress Holding първо подава жалба по административен ред срещу този данъчен акт, а след отхвърлянето ѝ обжалва пред Finanzgericht Baden-Württemberg (Финансов съд Баден-Вюртемберг, Германия). В хода на производството Данъчна служба Улм, ответникът по делото пред този съд, издава актове за установяване на годишните задължения за ДДС за 2008 г. и 2009 г.

19 Също в хода на това производство е открито производството по несъстоятелност срещу DIREKTexpress Holding и г-н Winterhoff е назначен за синдик на дружеството. На това основание той встъпва във вече образуваното производство.

20 Finanzgericht Baden-Württemberg (Финансов съд Баден-Вюртемберг) отхвърля жалбата на DIREKTexpress Holding, по съображение че за официалните връчвания на документи не е налице предявеното право на освобождаване. По-конкретно, този съд приема, от една страна, че не са изпълнени условията по член 4, точка 11b от UStG, тъй като съгласно тази разпоредба са освободени само пряко предназначените за пощенска дейност доставки на Deutsche Post, и от друга страна, че не е възможно пряко позоваване на член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112, тъй като официалното връчване на документи не представлява универсална услуга по смисъла на тази разпоредба.

21 Г-н Winterhoff подава ревизионна жалба против това съдебно решение пред запитващата юрисдикция — Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд, Германия).

22 На първо място, запитващата юрисдикция иска да установи дали данъчнозадължено лице, което основно извършва официални връчвания на документи, издадени от съдилища и административни органи, може да се счита за доставчик на универсална услуга по смисъла на член 2, точка 13 от Директива 97/67. По-конкретно, тази юрисдикция иска да установи възможно ли е тези дейности да се разглеждат като специален случай на доставка на пощенски пратки или пощенски колети по смисъла на член 3, параграф 4 от Директива 97/67 или доставка на препоръчани пратки също по смисъла на тази разпоредба.

23 На второ място, запитващата юрисдикция се съмнява дали дружество като DIREKTexpress Holding може да се смята за извършващо услуги като „обществена пощенска служба“ по смисъла на член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112, поради което доставяните от него услуги за официално връчване да са освободени от ДДС съгласно тази разпоредба. Аргумент в подкрепа на подобно становище дава в частност обстоятелството, че тези връчвания са необходими за доброто правораздаване и в този смисъл обслужват обществения

интерес. За сметка на това, доколкото частноправните субекти не могат да възлагат официални връчвания, тази дейност не би могла да се смята за услуга в полза на „всички потребители“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 97/67.

24 При тези условия Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Представлява ли данъчнозадълженото лице, което извършва официално връчване на документи съгласно публичноправни разпоредби, „доставчик на универсална услуга“ по смисъла на член 2, точка 13 от Директива [97/67], който предоставя универсална пощенска услуга или части от нея, и освободена ли е доставката на тази услуга съгласно член 132, параграф 1, буква а) от Директива [2006/112]?“.

Дело C-5/18

25 Г-н Eisenbeis е синдик на JUREX по силата на съдебно решение от 1 юли 2011 г., с което е открито производство по несъстоятелност срещу това дружество. Дружеството се занимава в частност с изпълнението на разпореждания за официално връчване на документи на територията на Германия.

26 През 2010 г. JUREX подава пред Федералната данъчна служба заявление за издаване на удостоверение за освобождаване от ДДС във връзка с услугата за връчване. Дружеството се задължава пред тази служба да извършва тази услуга за официално връчване на документи на цялата територия на страната въз основа на разпоредбите на приложимите процесуални кодекси и закони в съответствие с издадената му за целта лицензия от Bundesnetzagentur (Федерална агенция за мрежите, Германия).

27 С решение от 4 август 2010 г. Федералната данъчна служба отхвърля заявлението, като се мотивира с това, че въпросната услуга не е част от универсалната пощенска услуга.

28 Сезиран с жалба от г-н Eisenbeis, Finanzgericht Köln (Финансов съд Кьолн, Германия) потвърждава отказа въпросните услуги да се признаят за освободени от ДДС, по същото съображение като възприетото от Федералната данъчна служба.

29 Г-н Eisenbeis подава ревизионна жалба против това съдебно решение пред запитващата юрисдикция — Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд).

30 По същите съображения като изложените по дело C-4/18 Bundesfinanzhof (Федерален финансов съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Официалното връчване на документи съгласно публичноправни разпоредби (разпоредбите на процесуалните кодекси и на законите, уреждащи връчването в рамките на административни процедури — член 33, параграф 1 от Закона за пощите) представлява ли универсална пощенска услуга по член 3, параграф 4 от Директива [97/67]?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос:

Представлява ли данъчнозадълженото лице, което извършва официално връчване на документи съгласно публичноправни разпоредби, „доставчик на универсална услуга“ по смисъла на член 2, точка 13 от Директива [97/67], който предоставя универсална пощенска услуга или части от нея, и освободена ли е доставката на тази услуга съгласно член 132, параграф 1, буква а) от Директива [2006/112]?“.

31 С решение на председателя на Съда от 1 февруари 2018 г. дела C-4/18 и C-5/18 са съединени за целите на писмената и устната фаза на производство и на съдебното решение.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта на преюдициалните запитвания

32 Жалбоподателите в главните производства оспорват допустимостта на преюдициалните запитвания.

33 По-конкретно, те поддържат, от една страна, че в частта, в която целят да се установи дали освобождаването по член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112 е приложимо към сделки като разглежданите в главните производства, поставените въпроси не са от полза за решаването на споровете в главните производства. Всъщност, ако се отговори, че разглежданите в главните производства доставки трябва да се считат за попадащи в обхвата на универсалната услуга и че доставчици на пощенски услуги като разглежданите в главните производства трябва да се считат за доставчици на универсална услуга, тези доставки непременно ще трябва да се третират като освободени съгласно тази разпоредба.

34 От друга страна, в спора по главното производство по дело C-5/18 с определение от 15 декември 2016 г. запитващата юрисдикция вече е постановила, че изпълнението на разпореждания за официално връчване на документи е част от универсалната услуга, освободена от ДДС. От това определение следвало, че посочената юрисдикция няма никакво съмнение относно тълкуването на разпоредбите на правото на Съюза, предмет на настоящите преюдициални запитвания, така че не ѝ е било необходимо да сезира Съда с преюдициално запитване на основание член 267 ДФЕС.

35 В това отношение следва да се припомни, че съгласно постоянната практика на Съда в рамките на сътрудничеството между него и националните юрисдикции, въведено с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, щом като отправените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 47 и цитираната съдебна практика).

36 От това следва, че въпросите, които се отнасят до правото на Съюза, по презумпция са релевантни. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 5 март 2019 г., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, т. 48 и цитираната съдебна практика).

37 В разглеждания тук случай, що се отнася до изложения в точка 33 от настоящото решение довод, следва да се констатира, че видно от данните, с които разполага Съдът, запитващата юрисдикция действително е сезирана със спорове, в рамките на които трябва да се произнесе по въпроса дали извършваните от DIREKTexpress Holding и от JUREX дейности по официално връчване на документи е трябвало да се третират като освободени от ДДС на основание член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112. В това отношение от акта за

преюдициално запитване следва, че тази юрисдикция намира отговора на Съда по поставените въпроси за определящ за решаването на тези спорове. При тези условия отговорът на Съда по поставените въпроси се явява необходим, за да може запитващата юрисдикция да се произнесе.

38 Що се отнася до припомнения в точка 34 от настоящото решение довод на жалбоподателите в главните производства, достатъчно е да се констатира, че в актовете за преюдициално запитване запитващата юрисдикция посочва, че има съмнения какъв би бил отговорът на Съда по поставените въпроси. Извън това, жалбоподателите в главните производства не сочат обстоятелства, годни да оборят констатациите в предходната точка, а именно че пред запитващата юрисдикция има висящи спорове, чието решаване зависи от отговорите, които Съдът ще даде по поставените въпроси.

39 Оттук следва, че преюдициалните запитвания са изцяло допустими.

По същество

40 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 2, точка 13 и член 3 от Директива 97/67 трябва да се тълкуват в смисъл, че доставчици на услугата за доставка на кореспонденция като разглежданите в главните производства, които в качеството си на притежатели на национална лицензия, позволяваща им да предлагат тази услуга, са длъжни да извършват съгласно разпоредбите на националното право услуги за официално връчване на документи, издадени от съдилища или административни органи, трябва да се считат за „доставчици на универсалната услуга“ по смисъла на тези разпоредби, така че тези услуги трябва да са освободени от ДДС като услуги на „обществените пощенски служби“ съгласно член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112.

41 В началото следва да се припомни, че съгласно член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112 доставките на услуги и съпътстващите ги доставки на стоки, извършвани от обществените пощенски служби, са освободени от ДДС.

42 Както Съдът вече е постановил, наистина съгласно член 131 от Директива 2006/112 освобожданията, предвидени в глави 2—9 от Директивата, се прилагат в частност при условията, които държавите членки определят, за да осигурят правилно и ясно прилагане на тези освобождавания и да предотвратят всяко възможно отклонение от данъчно облагане, избягване на данъци или злоупотреба, но тези условия не бива да се отнасят до определянето на съдържанието на предвидените освободени доставки (вж. в този смисъл решения от 11 януари 2001 г., Комисия/Франция, C-76/99, EU:C:2001:12, т. 26 и от 26 май 2005 г., Kingscrest Associates и Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, т. 24).

43 Всъщност освободените доставки, предвидени в член 132 от Директива 2006/112, са самостоятелни понятия на правото на Съюза и поради това трябва да се дефинират еднакво на равнището на Европейския съюз (вж. в този смисъл решения от 26 май 2005 г., Kingscrest Associates и Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, т. 22 и от 21 януари 2016 г., Les Jardins de Jouvence, C-335/14, EU:C:2016:36, т. 47).

44 От тази гледна точка въпросът дали определена сделка се облага с ДДС, или е освободена, не може да зависи от квалификацията ѝ в националното право (решения от 26 май 2005 г., Kingscrest Associates и Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, т. 25 и от 14 юни 2007 г., Haderer, C-445/05, EU:C:2007:344, т. 25).

45 Освен това съгласно постоянната практика на Съда термините, използвани за обозначаване на дадена освободена доставка като предвидените в член 132 от Директива 2006/112, подлежат на стриктно тълкуване, тъй като освобождаването е изключение от общия принцип, че с ДДС се облага всяка доставка на услуги, извършена възмездно от данъчнозадължено лице. Тълкуването на тези термини обаче трябва да е съобразено с целите на въпросните освобождавания и с изискванията на присъщия на общата система на ДДС принцип на данъчен неутралитет. В този смисъл правилото за стриктно тълкуване не означава, че термините, използвани за определяне на освободените доставки по член 132, трябва да се тълкуват по начин, който би лишил освобождаването от действие (вж. в този смисъл решения от 21 септември 2017 г., Aviva, C-605/15, EU:C:2017:718, т. 30 и от 26 октомври 2017 г., The English Bridge Union, C-90/16, EU:C:2017:814, т. 20).

46 В това отношение следва да се отбележи, че член 132 от Директива 2006/112 е част от принадлежащата към дял IX глава 2, която е озаглавена „Освобождавания за някои дейности от обществен интерес“. Оттук следва, че предвиденото в този член освобождаване на определени доставки има за цел да насърчи някои дейности от обществен интерес като услугите на обществените пощенски служби, посочени в параграф 1, буква а).

47 Видно по-конкретно от същността на тази цел, освобождаването не би могло да се прилага за специфични услуги, които могат да се отделят от услугата от общ интерес, сред които са услугите, които отговарят на специални нужди на икономически оператори (вж. в този смисъл решение от 23 април 2009 г., TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, т. 46 и цитираната съдебна практика).

48 Ето защо не може да се считат за освободени на основание член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112 онези услуги на обществените пощенски служби, чиито условия са били договорени индивидуално. По самото си естество такива доставки отговарят на специалните нужди на съответните потребители (вж. в този смисъл решение от 23 април 2009 г., TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, т. 47).

49 Следва впрочем да се отбележи, че общата цел, изложена в точка 46 от настоящото решение, в пощенския сектор намира израз в по-специфичната цел да се предложат на по-ниски цени пощенски услуги, които отговарят на основните нужди на населението. При сега действащото право на Съюза такава цел съвпада по същество с целта на Директива 97/67 да се предлага универсална пощенска услуга (вж. в този смисъл решение от 23 април 2009 г., TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, т. 33 и 34).

50 В това отношение Съдът вече е постановил, че „обществените пощенски служби“ по смисъла на член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112 трябва да се считат за оператори, независимо дали са обществени или частни, които се задължават да предлагат пощенски услуги, отговарящи на основните нужди на населението, и следователно на практика да гарантират изцяло или част от универсалната пощенска услуга в дадена държава членка съгласно определението в член 3 от Директива 97/67 (вж. в този смисъл решение от 23 април 2009 г., TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, т. 36 и от 21 април 2015 г., Комисия/Швеция, C-114/14, EU:C:2015:249, т. 28).

51 Що се отнася до понятието „универсална пощенска услуга“, наистина то е дефинирано в общи линии в член 3, параграф 1 от Директива 97/67, съгласно който този тип услуга се състои в непрекъснатото предоставяне на пощенски услуги с определено качество, във всички места на територията на страните, на цени, достъпни за всички потребители, но същевременно член 3, параграф 4 предвижда, че всяка държава членка приема необходимите мерки, за да гарантира, че универсалната услуга включва поне услугите, състоящи се в събирането, сортирането, транспортирането и доставката на пощенските пратки и пощенските колети, чието тегло не

надхвърля стойностите, посочени в тази разпоредба, както и услугите относно препоръчаните пратки и пратките с обявена стойност. Различните дефиниции в член 2, точки 4—6 и 9 от Директива 97/67 дават допълнителни сведения за съдържанието на подобна минимална услуга.

52 От преюдициалните запитвания личи, че услугите, разглеждани в главните производства, се състоят в официалното връчване на документи в рамките на съдебни или административни производства. Правилата за това връчване предвиждат да се издава разпореждане за връчване на съответния документ, което се предава на пощенската служба или на аналогичен доставчик. Документът се поставя в затворен плик заедно с надлежно подготвения формуляр на удостоверението за връчване, което след връчването на документа се връща на издалия разпореждането орган. От запитванията също така личи, че доставчикът на услуги, който извършва официални връчвания, не осигурява обща застраховка.

53 От самия текст на член 3, параграф 4 от Директива 97/67, и особено от използваната в него дума „поне“, обаче следва, че наистина държавата членка трябва най-малкото да следи да са осигурени посочените в разпоредбата услуги, но същевременно други пощенски услуги могат също да се смятат за евентуално попадащи в обхвата на гарантираната от тази държава членка универсална услуга.

54 В този смисъл, без да е необходимо да се проверява дали услуги като извършваните от DIREKTexpress Holding и от JUREX спадат към някоя от специфичните категории пощенски услуги, посочени в член 3, параграф 4 от Директива 97/67, в случая следва да се отбележи, че поради характерните им особености и контекста на извършването им тези услуги при всички положения могат да се смятат за част от универсалната услуга, както е определена в този член.

55 В това отношение следва най-напред да се припомни, че Съдът вече е постановил, че спрямо операторите, които осигуряват изцяло или отчасти универсалната пощенска услуга, се прилага особен правен режим, включващ специфични задължения. Всъщност разликата между „обществените пощенски служби“ и другите оператори се дължи не на естеството на извършваните услуги, а на факта, че спрямо тях се прилага такъв режим (вж. в този смисъл решение от 21 април 2015 г., Комисия/Швеция, C-114/14, EU:C:2015:249, т. 33).

56 В настоящия случай от данните, с които разполага Съдът, следва, че през релевантния период спрямо DIREKTexpress Holding и JUREX действително са се прилагали правила, които произтичат не от индивидуално договаряне, а от специфични задължения, предвидени в германската правна уредба.

57 По-конкретно, съгласно тази правна уредба притежателят на лицензия, която му позволява да предоставя услуги за доставка на кореспонденция, е длъжен да извършва официални връчвания на документи независимо от теглото им, в съответствие с процесуалните кодекси и със законите, уреждащи връчването в рамките на административни процедури. Освен това възнаграждението на такъв лицензополучател отговаря на изисквания, определени в тази правна уредба, и подлежи на одобряване от компетентния национален орган. Впрочем от данните, с които разполага Съдът, следва, че официалното връчване на съдебни актове слага началото на сроковете за обжалване и предполага делегиране на публични задачи, доколкото съгласно германската правна уредба, когато е длъжен да изпълнява разпореждания за официално връчване, доставчикът на услуги за доставка на кореспонденция разполага с властнически правомощия, за да може да изпълни задълженията си.

58 От това следва, че тези услуги са предназначени не да отговорят на специални нужди на икономически оператори или на някои други конкретни потребители, а да осигурят добро правораздаване, доколкото дават възможност за официално връчване на документи в рамките на съдебни и административни производства.

59 Що се отнася по-нататък до условието, предвидено в член 3, параграф 1 от Директива 97/67, съгласно което универсалната услуга се предоставя „за всички потребители“, както отбелязва запитващата юрисдикция, съгласно обсъжданата в главните производства германска правна уредба разпорежданията за официално връчване се издават главно от съдилища и административни органи. От това следва, че връчванията не може да се извършват по искане на всяко частно лице, а са по същество поставени на разположение на органите на публична власт.

60 Това обстоятелство обаче изобщо не е пречка посоченото в предходната точка условие да се счита за изпълнено в настоящия случай. По-конкретно, първо, както правилно припомня Комисията в писменото си становище, „ползватели“ на пощенски услуги по смисъла на член 2, точка 17 от Директива 97/67 са не само физическите и юридическите лица, които ползват пощенска услуга като податели, но и получателите на тези услуги.

61 Второ, макар официалното връчване да се извършва в изпълнение на разпореждания, издадени от органи на публична власт, това не променя факта, че дейността на последните има за цел не да удовлетвори техни собствени нужди, а да осигури доброто функциониране на съдебната или административната система, към която принадлежат. В този смисъл посочената дейност се извършва за всички заинтересовани от възможността за връчване на документ по процедурата, описана в точка 52 от настоящото решение.

62 Трето, както отново основателно подчертава Комисията, услугата за официално връчване на документи е само един елемент от универсалната услуга, която държавата членка трябва да осигури, а и последната е свободна да определи в съответствие с член 4, параграф 2 от Директива 97/67 няколко доставчици, които да предоставят различни елементи от универсалната услуга или да обхванат различни части от националната територия.

63 Накрая, от предоставените на Съда сведения личи, че съгласно приложимата за тях национална правна уредба услугите за официално връчване на документи, които задължително трябва да се предоставят от притежателите на лицензия, позволяваща им да предлагат услуги за доставка на кореспонденция, видимо трябва да се извършват на достъпни цени и във всички места на територията на Германия, което обаче запитващата юрисдикция следва да провери.

64 При тези условия услуги като спорните в главните производства трябва да се смятат за отговарящи на основните нужди на германското население в съответствие със специфичната за пощенския сектор цел, припомнена в точка 49 от настоящото решение.

65 По изложените съображения следва да се констатира, че икономически оператори като DIREKTexpress Holding и JUREX, всеки от които — както личи от сведенията, с които разполага Съдът, но които запитващата юрисдикция следва да провери — е притежавал лицензия, позволяваща му да предлага услуги за доставка на кореспонденция, и съответно е бил длъжен да извършва във всички места на територията на Германия услуги за официално връчване на документи съобразно специфичните условия, изложени в точка 57 от настоящото решение, предоставят част от „универсалната пощенска услуга“ по смисъла на член 3 от Директива 97/67. Както обаче следва от точка 50 от настоящото решение, поради факта, че тези услуги са част от посочената универсална услуга, подобни икономически оператори трябва да се разглеждат като „обществени пощенски служби“ по смисъла на член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112, когато извършват посочените услуги, така че същите трябва да са освободени от ДДС съгласно последно посочената разпоредба.

66 Тези съображения не намират опровержение в обстоятелството, че по силата на разглежданата в главните производства национална правна уредба съответните услуги не се считат за част от универсалната услуга. Всъщност, както следва от точки 42—44 от настоящото решение, квалификацията на дадена сделка в националното право не би могла да наложи облагането на тази сделка с ДДС, при положение че съгласно правото на Съюза тя е освободена от данъка.

67 Същото важи и във връзка с обстоятелството, изтъкнато в писменото становище на финландското правителство, че идентификационните данни на DIREKTexpress Holding и JUREX не са били съобщени на Комисията като данни на доставчици на част от универсалната пощенска услуга, в разрез със задължението по член 4, параграф 2 от Директива 97/67.

68 По-конкретно, неизпълнението на това задължение за нотификация, дори да се приеме за установено, не би могло само по себе си да служи като основание за държавите членки по свое усмотрение да изключват приложимостта на освобождаването по член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112, въпреки че става дума за услуги, които попадат в обхвата на универсалната пощенска услуга. Всъщност, ако се признае подобна възможност на държавите членки, би имало риск да се стигне до противоречие не само със съдебната практика, посочена в точки 42—44 от настоящото решение, но и с принципа на данъчен неутралитет, който не допуска икономически оператори, извършващи еднакви дейности, да бъдат третирани различно при събирането на ДДС (за последното вж. решение от 28 юни 2007 г., JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust и The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, т. 46 и цитираната съдебна практика).

69 Съображенията, изложени в точка 65 от настоящото решение, не могат да се оборят и с аргумент от член 3, параграф 7 от Директива 97/67, съгласно който универсалната услуга обхваща както националните, така и презграничните услуги.

70 Макар като последица от тази разпоредба презграничните пощенски услуги да са наистина включени в понятието „универсална услуга“, дефинирано в член 3 от Директива 97/67, не може само поради тази причина тя да се тълкува в смисъл, че национални услуги като разглежданите в главните производства са изключени от обхвата на това понятие, по съображение че сред предлаганите от съответния доставчик услуги няма презгранични. Всъщност достатъчно е да се отбележи, че както следва от точка 62 от настоящото решение, щом всяка държава членка е свободна да определи няколко доставчици, които да предоставят различни елементи от универсалната услуга или да обхващат различни териториални единици, това предполага държавата членка да може по своя преценка да възложи на даден оператор да извършва само обсъжданата в главните производства услуга за официално връчване на документи, която би обхващала само територията на съответната държава членка.

71 По всички изложени съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че член 2, точка 13 и член 3 от Директива 97/67 трябва да се тълкуват в смисъл, че доставчици на услугата за доставка на кореспонденция като разглежданите в главните производства, които в качеството си на притежатели на национална лицензия, позволяваща им да предлагат тази услуга, са длъжни да извършват съгласно разпоредбите на националното право услуги за официално връчване на документи, издадени от съдилища или административни органи, трябва да се считат за „доставчици на универсалната услуга“ по смисъла на тези разпоредби, така че тези услуги трябва да са освободени от ДДС като услуги на „обществените пощенски служби“ съгласно член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112.

По съдебните разноски

72 С оглед на обстоятелството, че за страните в главните производства настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 2, точка 13 и член 3 от Директива 97/67/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 1997 година относно общите правила за развитието на вътрешния пазар на пощенските услуги в Общността и за подобряването на качеството на услугата, изменена с Директива 2008/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 февруари 2008 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че доставчици на услугата за доставка на кореспонденция като разглежданите в главните производства, които в качеството си на притежатели на национална лицензия, позволяваща им да предлагат тази услуга, са длъжни да извършват съгласно разпоредбите на националното право услуги за официално връчване на документи, издадени от съдилища или административни органи, трябва да се считат за „доставчици на универсалната услуга“ по смисъла на тези разпоредби, така че тези услуги трябва да са освободени от данъка върху добавената стойност като услуги на „обществените пощенски служби“ съгласно член 132, параграф 1, буква а) от Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност.

Подписи